

Odpovědné půjčování

Jak nespadnout do dluhové pasti

Podepsat můžeš,
PŘEČÍST MUSÍŠ!
www.vaspodpis.cz

Vše,
co byste měli vědět...

Sdružení českých spotřebitelů
Ing. Libor Dupal

Odpovědné půjčování

Co to znamená? **Být zodpovědný vůči sobě a své rodině při přijetí jakéhokoliv finančního závazku a zodpovědně své finance plánovat.**

Tato brožura se snaží jednoduše a systematicky popsat celý proces odpovědného přístupu k půjčování. Popisuje pět základních kroků při rozhodování, zda si půjčit finanční prostředky a jakým způsobem. Také upozorňuje na možná úskalí celého procesu.

1| Potřebuji si půjčit peníze?

Chystáte se k nákupu na dluh? Nejprve zvažte, zda zboží, díky kterému se chcete zadlužit, opravdu potřebujete, nebo zda jste jen podlehlí promyšlenému tlaku reklamy, která vás má o nezbytnosti tohoto nákupu přesvědčit.

Pokud jste skutečně přesvědčeni o nezbytnosti nákupu, pak zvažte, jestli je zadlužení tím správným řešením. Někdy můžete i počkat a věc si koupit z našetřených peněz nebo můžete našetřit alespoň část a půjčit si menší obnos. Půjčit si peníze není nic špatného, ale je třeba

se k takovému kroku stavět zodpovědně a důkladně ho promyslet. Bez emocí a tlaků zvažovat, zda dané zboží, službu atp. skutečně potřebujete bezodkladně a na dluh. A také jak dlouho chcete nebo si můžete dovolit úvěr splácet.

Naše doporučení:

- *Nepůjčujte si na věc, jejíž životnost je kratší, než je doba splácení půjčky.*

2| Mám na to?

Hodně lidí si neuvědomuje, že na to, aby si mohli vzít půjčku, musí mít dostatečný příjem.

Předpokladem je, že musíte mít přehled o nákladech a výdajích za jednotlivé položky v domácnosti. Pokud se chystáte vzít si půjčku, vyplatí se vám důkladná příprava, abyste věděli, jakou částkou můžete měsíční rozpočet své domácnosti zatížit.

Tipy od nás:

- Sestavte si rodinný rozpočet – nepamenejte na položku splátek předchozích úvěrů. Použít můžete naši navrženou tabulku.
- Po dobu tří měsíců si ukládejte stranou

částku potřebnou na případné splácení půjčky.

- Zvažte všechna potenciální rizika, která mohou v budoucnu ovlivnit váš příjem.

Jaká rizika máme na mysli? Pokud již dnes víte, že v blízké budoucnosti budete řešit například vlastní bydlení, narození dítěte, nebo víte, že vás čeká odchod do důchodu. Mohou to být i nečekané jednorázové výdaje spojené například s dlouhodobou nemocí, ztrátou zaměstnání nebo zdražením nákladů na bydlení. Proti jejich dopadům se mnohdy

dá pojistit. Můžete využít i pojištění schopnosti splácet úvěr, zvláště pokud uzavíráte smlouvu na několik let. I délka splácení je rizikem. Nižší částky v řádech desetitisíců jsou obvykle půjčovány na kratší dobu, ale úroky mohou být vysoké. Zatížení rodiny, byť poměrně krátkodobé, může pak být značné. Statisíkové půjčky nabízí obvykle věřitel se splátkovým kalendářem na více let. Úrok nemusí být dramatický pro běžný měsíční rozpočet, problém může ale vyvolat změněná situace v rodině (úraz, ale také např. neuvážená jiná půjčka nebo rozvod).

Příjmy	Částka v Kč	Výdaje	Částka v Kč
Plat		Nájem	
Důchod		Vedlejší náklady (voda, odpad, ...)	
Podpora v nezaměstnanosti		Elektrina, plyn, teplo	
Dávky sociální podpory		Oblečení	
Příspěvek na bydlení		Televize, rozhlas	
Dětské přídatky		Daně	
Dávky hmotné nouze		Výživné	
Další		Telefon, internet, mobil	
Příjmy celkem		Noviny	
		Jízdenky	
Peníze na domácnost (jídlo, pití, kosmetika, čisticí prostředky) na měsíc pro jednu osobu, vynásobeno počtem členů domácnosti		Auto	
		Pojištění	
		Kapesné	
		Cigarety, alkohol	
Příjmy celkem		Zvířata	
Minus výdaje celkem		Další (kultura, sport, koníčky, aktivity)	
Minus peníze na domácnost		Splátky (úvěrů, hypotéky, ...)	
Zůstatek		Výdaje celkem	

Naše doporučení:

- Vždy si v rodinném rozpočtu nechte nějakou rezervu, odborníci doporučují cca 15 % z každého příjmu odložit.
- Nepoužívejte celý zůstatek rodinného rozpočtu na splátku nového úvěru.
- Nikdy si neberte úvěr na splácení jiného úvěru, můžete se dostat do dluhové pasti.

3l Jaký produkt je vhodný pro mě?

Každý druh finanční služby má své výhody a nevýhody, a je proto vhodný na pořízení rozdílných věcí:

a) Leasing je jednou z forem financování nákupu, nabízejí ho banky i splátkové společnosti. Slouží k pořízení movitého i nemovitého majetku, nejčastěji však nových či ojetých automobilů nebo motocyklů. Podstatou leasingu je nájem pořizované věci. Pozor, ověřte si kupní cenu zboží po zaplacení leasingu. Bývá symbolická, ale může to být i jinak.

- **Výhody:** Garance neměnných měsíčních splátek, riziko inflace nese leasingová firma, je bez ručitele.
- **Nevýhody:** Předmět leasingu je majetkem leasingové společnosti až do úplného splacení, často je požadována akontace (první navýšená splátka).

b) Hypotéka je dlouhodobý účelový úvěr, který může být použit na investici do nemovitosti na území ČR. Žadatel musí být starší 18 let s trvalým pobytem na území ČR. Pozor, finanční rozvahu musíte u hypotéky zaměřit na délku splácení, která je většinou kolem 20 let.

- **Výhody:** Hypotékou lze splatit 70 %, 85 % i 100 % zástavní hodnoty nemovitosti, má nižší RPSN (rozprostřena do více let).
- **Nevýhody:** Výše hypotéky je limitována schopností klienta splácet, splacení hypotéky je zajištěno zástavním právem k nemovitosti.

c) Kontokorent znamená možnost jít na běžném účtu do určitého limitu do minusu. Kontokorent je revolvingový, čili ve chvíli, kdy klient záporný zůstatek vyrovná, může peníze čerpat znovu. Má sloužit jako finanční rezerva, jeho úroky jsou mnohem vyšší než u spotřebitelského úvěru, proto není výhodný pro nákup spotřebního zboží.

- **Výhody:** V případě nutnosti je to rychlá rezerva pro domácnost, je úročen pouze po dobu čerpání.
- **Nevýhody:** Velké riziko překročení povoleného limitu, kdy si banka naučtuje vysoké penále – snadno se můžete dostat do dluhové pasti. Pokud je kontokorent momentálně roven vaší výplatě, žijete každý měsíc na dluh a je obtížné se z něj dostat.

d) Spotřebitelský úvěr je jednorázový úvěr pro fyzické osoby se stálým příjmem (osoby v zaměstnaneckém poměru, důchodce, živnostníky) na financování jejich nepodnikatelských potřeb. Slouží především k nákupu spotřebního zboží bez potřebné hotovosti a k financování různých služeb.

- **Výhody:** Peníze dostanete ihned, úvěrové produkty jsou variabilní, volíte si délku splácení, výše splátek je konstantní.
- **Nevýhody:** K půjčené částce zaplatíte i příslušné úroky, musíte prokázat pravidelný příjem.

e) Splátkový prodej je typem úvěru, o který zákazník požádá přímo při nákupu zboží. Poskytuje ho nikoliv prodejce, ale splátková společnost. Na rozdíl od leasingu se zákazník stane majitelem kupovaného zboží. Často je zajištěn zástavním právem k věci, kterou jste si poříдили.

- **Výhody:** Rychlé vyřízení, není třeba potvrzení příjmů (ověřuje se dodatečně), má volitelný počet splátek i jejich výši.
- **Nevýhody:** Většinou vysoké RPSN, u vyšších částek může být požadován ručitel.

f) Konsolidace úvěrů je sloučení několika půjček nebo úvěrů do jedné velké půjčky a následné rozložení splátek do delšího časového období. Protáhne se tak délka splácení,

resp. vaše stávající úvěry byste měli splaceny rychleji než tento jeden. Pozor na poplatky za předčasné splacení původních úvěrů.

- **Výhody:** Rozložením do delšího období dojde k snížení celkové měsíční splátky, může-

te ušetřit na poplatcích, ale přeplatíte více.

- **Nevýhody:** Musíte mít více úvěrů – konsolidace neslouží k prodloužení doby splacení, pokud máte jenom jeden úvěr. Musíte doložit vyšší příjmy. Pravidla konsolidace si řídí každá společnost individuálně.

✓ **Naše doporučení:**

- Zjistěte si co nejvíce informací o daném produktu, zeptejte se známých či odborníků na zkušenosti s daným produktem.
- Důležitá je profesionalita pracovníků věřitele a ochota vám srozumitelně vysvětlit výhody i nevýhody produktů. Předem si připravte otázky, které jsou vám nejasné.

4l Podle čeho si vybrat věřitele?

Budte pečliví při výběru, od koho si půjčíte. Uvědomte si, že si nevybíráte jen někoho, kdo vám půjčí peníze, ale že si vybíráte instituci, s níž budete komunikovat několik let, budete se s ní setkávat a někdy možná budete muset i komunikovat o problémech. Její nabídka, profesionalita a ochota by měly být základem pro vaši volbu.

- a) Pokud jste si vybrali vhodný produkt, pak si vyhledejte takového věřitele, který se na něj specializuje.
- b) Raději hledejte známé velké věřitele, kteří fungují na trhu dlouho a jsou o nich veřejně dostupné informace (základní informace je možné si ověřit v rejstříku firem nebo na jejich internetových stránkách).
- c) Nejméně bezpečné mohou být neznámé společnosti inzerující v novinách a letácích. Pokud se jejich nabídkou chcete zabývat, zjistěte si o nich co nejvíce informací.
- d) Bezpečnější je osobní jednání s konkrétním člověkem než jen prostřednictvím internetu, pošty či telefonu.
- e) Kritériem výběru by měla být i profesionalita zprostředkovatele úvěru. Ověřte si, zda se sám dostatečně orientuje v nabízeném produktu a smluvních podmínkách, zda je schopen zasvěceně zodpovědět vaše dotazy.
- f) Důležité informace by vám měly být nabídnuty ve smlouvě (vyžadujte ji k přečtení předem), nikoliv pouze v letáku.
- g) Zjistěte si o vybrané společnosti co nejvíce informací.

✓ **Naše doporučení:**

- Porovnejte si více nabídek od věřitelů. Dobrým kritériem je celková částka úvěru (počet splátek vynásobte jejich výší) a výše sankcí v případě opožděné platby.
- Neorientujte se jen podle informací z letáku, nejvíce informací získáte ze smlouvy a z podmínek úvěru.
- Pokud si sami nevíte rady, vyhledejte pomoc odborníků.

51 Na co si mám dát pozor ve smlouvě?

Dle obchodního zákoníku se smlouvou o úvěru věřitel zavazuje, že na požádání dlužníka poskytne v jeho prospěch peněžní prostředky do určité částky, a dlužník se zavazuje poskytnuté peněžní prostředky vrátit a zaplatit úrok.

U smlouvy samotné je základ si ji pozorně přečíst. Pokud je ve smlouvě zmíněno, že se řídí obchodními podmínkami, tak je nutné si přečíst i tyto podmínky. Při čtení se řiďte zdravým selským rozumem a nenechte se přesvědčit, že to či ono ustanovení, které se vám nelíbí, „je jen formalita“. Pokud je ve smlouvě napsáno něco jako „poplatky jsou uvedeny v sazebníku“, je třeba si jej vyžádat a prostudovat. Všimněte si i toho, jestli se ve smlouvě o úvěru nezavazujete využívat nějaké další služby, za které budete muset platit (často bývá požadováno pojištění nebo že finanční společnost vydá klientovi po určité době kreditní kartu atd.). Pokud člověk o tyto služby nestojí, neměl by smlouvu podepisovat.

a) Co má smlouva obsahovat:

- označení věřitele a dlužníka,
- výši úvěrové částky, kterou se věřitel zavázal dlužníkovi poskytnout,
- úrokovou sazbu a způsob a termíny splácení úroků,
- období čerpání a případné odkládací podmínky čerpání úvěru (pozor na podmínky, které jste povinni před čerpáním úvěru splnit),
- způsob splácení a termín konečné splatnosti úvěru,
- případné zajištění (např. ručitelský závazek).

Smlouva o spotřebitelském úvěru musí být vždy písemná, přičemž jedno vyhotovení této smlouvy musíte obdržet. Smluvními podmínkami vám nesmí být znemožněno předčasné splacení úvěru. Mezi hlavní povinné body smlouvy o spotřebitelském úvěru patří:

- Stanovení maximální výše úvěru včetně stanovení jednotlivých splátek, jejich počtu a časového rozložení.
- Způsob úhrady souvisejících plateb (např.

poplatku za sjednání úvěru, poplatku za vedení úvěrového účtu aj.).

- Roční procentní sazba nákladů (ve smlouvě bývá označována jako RPSN), jež by měla zahrnovat skutečné náklady (tedy úroky a veškeré související platby), které za poskytnutí finančních prostředků zaplatíte během jednoho roku. RPSN slouží pro porovnání dvou různých půjček poskytovaných za podobných podmínek výše úvěru a doby splácení.
- Podmínky, za kterých lze předčasně ukončit smluvní vztah.

b) Zajištění úvěru

Velmi důležitým bodem, na který je potřeba se zaměřit, je zajištění úvěru, tedy co se stane, když dlužník nebude splácet úvěr. Způsob zajištění i jeho rozsah se liší. Jde zejména o dohodu o srážkách ze mzdy, ručitelství, blankosměnku (biankosměnku) nebo zástavní právo. Tady je třeba upozornit na jakékoliv zajištění, které je násobně vyšší než vlastní úvěr, o který žádáte. Myslíme tím například ručení za půjčku několika tisíc korun vlastním domem nebo jinou nemovitostí. Při problémech se splácením můžete přijít o střechu nad hlavou.

c) Doplnující informace

- **Sankce a úroky z prodlení:** Měly by se omezovat jen na to, co se stane, když nebudete splácet podle předem stanoveného plánu. V jednoduchém případě vám může věřitel vypovědět smlouvu a chtít celou zbývající dlužnou částku ihned zpátky. To je jistě nepříjemné, ale zase relativně bezpečné, protože váš dluh neroste. Složitější smlouvy různým způsobem stanovují, jak se prodlení ve splácení promítne do vašeho dluhu, a tady je třeba studovat podmínky obzvlášť pečlivě. Dopad

sankcí se může projevit velmi nebezpečně, protože časem můžete dlužit i mnohonásobně více, než byl původní dluh.

- **Rozhodčí doložka:** Tady je třeba zbystřit pozornost. Rozhodčí řízení je sice velmi efektivním nástrojem k řešení sporů a rozhodčí doložka sama o sobě není špatná, problém ale je, pokud je ve smlouvě přesně určený rozhodčí sporu. Pokud je ve smlouvě uvedeno jméno konkrétního člověka, zpravidla to znamená, že jej věřitelská společnost využívá při všech sporech. Dodává mu pravidelný přísun zakázek, pak je obtížné zachovat si nestrannost. V takovém případě se jedná o podmínku výrazně zhoršující postavení dlužníka.
- **Registr neplatičů:** Je to seznam klientů, kteří se dostali do problémů se splácením. Údaje o klientech posílá do registru věřitel a většinou se tomu tak děje, pokud klient nereaguje na druhou výzvu o zaplacení dlužné částky. Registrů dlužníků je několik. Některé evidují informace o finančních závazcích a jejich historii, existují i tzv.

negativní registry, jako je např. SOLUS, který vede údaje o těch klientech, jejichž platební morálka je špatná. Pokud byste se dostali do takového registru, vaše možnost získat další úvěr se výrazně sníží.

- **Pojištění:** V druhé kapitole jsme upozorňovali na rizika, která lze pojistit. Jedním z nich je schopnost splácet úvěr. Pojišťovny pracují na základě dvou modelů. První vám hradí měsíční splátky po celou dobu trvání pojistné události a druhý hradí měsíční splátky až do výše částky, na kterou je pojištění sjednáno. A co si lze pojistit? Lze se pojistit pro případ smrti, invalidity, pracovní neschopnosti, ztráty zaměstnání nebo úrazu. Pojištění se doporučuje v případě větších úvěrů či hypotéky.
- **Odkazy ve smlouvě:** Myslíte se jimi odkazy např. na všeobecné podmínky, různé sazebníky nebo obecné zákony. I když se smlouva, kterou podepisujete, na určité podmínky pouze odkazuje, jsou tyto informace nedílnou součástí smlouvy. Je tedy nutné prostudovat i veškeré odkazy.

Naše doporučení:

- Smlouvu uzavírejte vždy písemně.
- Smlouvu si dobře přečtěte a ponechte si čas na důkladné pročtení a zvážení podmínek.
- Při jakémkoliv podezření na neserióznost zprostředkovatele úvěru, např. odmítá-li vysvětlit dotazy nebo podává odporující si odpovědi, doporučujeme uzavření smlouvy odmítnout.

Závěrečná doporučení:

- Pokud si chcete vzít půjčku, vždy uvažujte zodpovědně vůči sobě i své rodině.
- Nezapomeňte, že ve společném vlastnictví manželů jsou za závazky odpovědní oba stejně.
- Pokud jste se dostali do problémů se splácením nebo vám takové problémy reálně hrozí, vždy se snažte komunikovat se svým věřitelem. Nikdy nedělejte „mrtvého brouka“, nevyplácí se to a navíc vám nabíhají úroky z prodlení.
- Hlídejte si, aby vám byla každá ústní dohoda s věřitelem potvrzena písemně. Doklady pečlivě uschovávejte.
- Ověřte si, že vaše platba splátky odešla v pořádku ve stanovený termín na správný účet.
- Pokud platíte přes účet, zařídte si raději trvalý příkaz, abyste platbu neopomněli poslat.
- Vždy uchovávejte doklady o platbách.
- Pokud si nevíte rady, vyhledejte odbornou pomoc. Není to nic špatného, naopak tím ukazujete svůj odpovědný přístup (viz odkazy na poslední straně).
- Ukládejte si část příjmů stranou, a to jak na dlouhodobé cíle, tak na mimořádné události. Odborníci doporučují takto odkládat cca 15 % rodinných příjmů měsíčně nebo mít uložen alespoň šestinásobek měsíčního rozpočtu domácnosti.

Důležité odkazy

- **Česká obchodní inspekce (ČOI)** – Jejím úkolem je mimo jiné také ochrana ekonomických zájmů spotřebitelů. Hlavním úkolem ČOI v této oblasti je kontrola smluv, ale také reklamy a souvisejících marketingových materiálů, které jsou zaměřeny na spotřebitelské úvěry.
www.coi.cz
- **Finanční arbitr České republiky (FA)** – Jedná se o zvláštní orgán pro tzv. mimosoudní vyrovnání sporů (stížností), které jsou přesně stanoveny v úvodním paragrafu zákona o finančním arbitrovi (zákon č. 229/202 Sb.).
www.finarbitr.cz
- **Sdružení českých spotřebitelů (SČS)** – Je nejstarší spotřebitelskou organizací v ČR. Jeho posláním je hájit zájmy a práva spotřebitelů na vnitřním trhu. Jedním z jeho projektů je Poradna při finanční tísní.
www.konzument.cz
- **Sdružení obrany spotřebitele (SOS)** – Je jednou z významných spotřebitelských organizací v ČR. Hlavními prioritami sdružení je spotřebitelské vzdělávání, shromažďování, zpracovávání a šíření informací souvisejících s ochranou spotřebitele.
www.spotrebitele.info
- **Občanské sdružení SPES** – Je sdružením založeným na pomoc lidem v obtížné majetkové situaci, do níž se dostali v důsledku svého předlužení. Zdarma poskytuje poradenství pro zadlužené domácnosti nebo finanční vzdělávání.
www.pomocsduhy.cz
- **Asociace občanských poraden (AOP)** – Sdružuje 39 občanských poraden na 56 místech ČR. Úkolem poraden je poskytování bezplatného nestranného odborného sociálního poradenství.
www.obcanskeporadny.cz

Organizací, které vám mohou poradit a pomoci v záležitostech spojených se zadlužováním, je mnoho. Své rady poskytují většinou zdarma a finanční problematiku dobře znají, proto je vždy lepší se nejprve poradit s nimi, než abyste se dostali do problémů.

www.vaspodpis.cz

